

Zsikó Henrietta

Gondolatok Vizi Péter - Vizi Pál meseelemzéséhez *

Az elemzés megírás előtt sokat gondolkodtam arról, hogy gyermekkorom melyik kedvenc népmeséjét elemezzem. A mesekönyveket böngészve sok-sok régi emlék tört fel bennem. Minden elolvasott meséről eszembe jutott, ahogy édesanyám mesélte, az akkor érzett illatok és érzések. Nem is gondoltam, hogy egy mese ilyen mélyen beleívódik az ember emlékezetébe. Talán ez már nem csak emlékezet, hanem Jung által sokat emlegetett kollektív tudattalan.

Azt tudjuk, hogy Magyarország a világon, egyedülálló helyen van a népmeséinek gazdagságában, azok feldolgozásában, értelmezésében. A magyar népmese a legősibb, honfoglalás előtti időkre vezethető vissza, még belső-ázsiai gyökerű. Ősi mitikus elemeket és motívumokat tartalmaz. Az ősi mesékben szereplő csodák nem az egyéni képzetek teremtményei, hanem évezredek alatt megformált alkotások. „Mese” szavunkat ma kétféle értelemben használjuk. Szorosabb értelemben a mitikus mesét értjük alatta, tágabb értelemben pedig népköltészetünk legnagyobb műfajcsoportját.

A magyar népmesék a nép lelkébe olyan erősen beleívódtak, hogy hősi énekeink, balladáink és meséink minden idegen hatás ellenére ma is jelen vannak.

A magyar mesevilág megmaradását veszélyeztette az európai mesék betörése. Ellenállásként 1782-ben megjelent a Hírmondó felhívása, hogy a külföldi példák alapján mi is kezdjük összegyűjteni a népművészeti alkotásokat. 1822-ben jelent meg az első magyar népmese-gyűjtemény Gaál György gondozásában, igaz német nyelven. A magyar népmese-kutatás jeles képviselői: Berze Nagy János, Pap Gábor, Makay László és még sokan mások.

„Egyszer volt, hol nem volt”... – így kezdődik a legtöbb magyar népmese. Az a világ, mely hol van, hol nincs, nagyon hasonlít ahhoz, ami a lelkünk mélyén van. Nem a mindennapok futó gondolatairól megtervezett életvitelről, hanem a lélek mélyéről van szó, ahol a jellemünk ereje formálódik.

A népmese életkortól függetlenül képes olyan rej-

tett üzeneteket közvetíteni amelyeket az adott esetben a beteg ért és használ a gyógyulás érdekében. A meséről azonban fontos elmondani, hogy nem csak a beteg vagy lelkiileg sérült embereknek nyújt kapaszkodókat, hanem mindenki kortól függetlenül megtalálja bennük az életvezetési tanácsokat, amelyek gyógyírként hatnak az életünkben előforduló problémákra. Nincs két egyforma mese, mert ugyanazt a problémát mind-egyik történet másként dolgozza fel. A probléma feldolgozása során azonban figyelembe kell venni, hogy a történetek elején megbomló egyensúlyt helyre kell állítani. A mese egyik terápiás értéke abban rejlik, hogy minden történet az egyensúlyhoz vezető utat mutatja meg. Gyógyító mechanizmusában nagyon fontos szerepe van az epizódfüzetnek. Ha a főszereplő minden nehézséget sikerrel oldja meg, azzal megteremti az elemek közötti egyensúlyt. A történetekben megtalálhatók a gyógyuláshoz és a testi folyamatok egyensúlyának fenntartásához szükséges tanítások. A mese nem azt állítja, hogy azt, amit elvesztettünk, nem elég visszaszerezni, hanem le kell számolni azzal, ami veszélyeztet minket.

Olyan mesét próbáltam választani, amely segít a gyermeknek feldolgozni az őt ért bántalmakat, vagy akár testi bajainak javulását is előidézheti.

Meseelemzés

„... volt egy öreg király, annak egy szépségesen szép leánya... egy éjjel valami csudálatos álmot látott... Az volt a király álma, hogy a leány két korszó vizet kiöntött a földre, az a víz elkezdett áradni, s olyan nagyra áradott mint a tenger, elborította az ő országát, de nemcsak azt, elborította az egész világot.

A király álmofejtői megfejtik az álmot, miszerint a két korszó két vitéz fiú születését jelenti, vagyis az unokáit. A kiöntött víz pedig azt, hogy a két fiú elfoglalja nagyapjuk országát, sőt az egész világot. A király nagyon megrémül, és meg akarja akadályozni a megvalósulását, ezért lányát az ország legmagasabb hegyén egy vasházba zárta.

A vasajtón se ablak, se ajtó, csak egy kis nyílás,

* A mesét Pap Gábor professzorunk elemezte

ahol az ételt beadják a királylánynak.

Hiába minden óvintézkedés, mert a vasház földjéből egyszer csak forrásvíz buggyan fel, a királykisasszony iszik belőle, és másnap két aranyhajú gyermek játszadozik körülötte. A gyerekek cseperedtek, és amire hét esztendősek lettek, úgy megerősödtek, hogy a vasház falait kidöntötték.

A vasnál is erősebb minőségeket magában hordozó két fiú világgá indul. Első útjuk a világ jósfájához vezet. Aki e fa alatt kíván valamit, az teljesül. Ők nem túl okosan a pillanatnyi igényüket elégítették ki, mert enni-inni kértek. Mielőtt tovább indultak volna, beleszúrják a fába a késüket, hogy aki előbb visszatér a fához, az értesüljön a másiktól. Ha fehér víz folyik a fából, akkor a másik él, ha pedig vér folyik, akkor meghalt. Majd szétválnak útjaik.

Vizi Péter segítő állataival érkezik egy fekete gyászposztóval bevont városba, ahol éppen „vízproblémával” küszködnek. Egy 12 fejű, vízörző sárkány lakik a kútban, aki csak akkor ad vizet, ha minden nap egy 18 éves lányt kap cserébe.

Vizi Péter megküzd a sárkánnyal, akit úgy tud megölni, hogy leszalad a gyomrába, ott megtalálja a sárkány lelkét fekete galamb képében, annak keresztülszúrja a szívét. A harc végeztével Péter elalszik, és a vörös herceg megöli őt. Feltámasztják forrasztófűvel, és megkapja a királylány kezét is.

Valami azonban hiányzik még a teljességhez... Útnak indulásra ösztönző vágyai abból adódnak, hogy még nem találta meg önmagát, saját belső lényét keresi.

Vizi Péter találkozik a boszorkánnyal, aki ráveszi őt, hogy védelő állatai nélkül üljenek együtt a tűz mellé nyársat sütögetni. A boszorkány felboszszantja, és neki vágja a nyársat. A boszorkány is reagál erre a tetteire, és mint tudjuk a mesékben a tudatlanságért, indulatosságért mindig kemény büntetés jár.

Itt kapcsolódik a mesébe Vizi Pál, hogy helyrehozza, amit testvére elrontott. Róla nem tudunk semmit, merre járt, mit csinált, de a mesékben megjelenő testvér mindig egy újabb lehetőséget hoz magával. Pál visszatért a jósfához. Kihúzta a kést, ahonnan vért folyt, így tudta, hogy baj van a testvérel, elindult megmentésére.

Vizi Pál mindvégig tudja, mit akar, és mindezt erőszak nélkül tudja megoldani, így a boszorkány

nem is tud hatalmat szerezni fölötte. A boszorkány elvétí az elpusztítására szánt varázslatot, és feltámasztja Vizi Pétert.

A két fiú már együttes erővel, országról országra járnak, és elfoglalják az egész világot.

Vizi Péter és Vizi Pál meséje alkalmas azoknak, akik az énük valamelyik részét tartják tartós elfojtás alatt, és emiatt lesznek betegek, illetve alkalmazható olyan betegségben, amelyet a szervezetben túlsúlyra jutó víz okoz. Ebben a mesében nem arról van szó, hogy a hősnek feleséget kell találnia, hanem arról, hogy a valahol elhagyott gyermeki énünkkel, belső önmagunkkal újra egyesüljünk, mert csak így foglalhatjuk el az egész világot, így élhetünk teljes életet. Nem mindegy az sem, hogy milyen szereplők fordulnak elő egy mesében, mert valamilyen üzenetet hordoznak magukban.

Király

A király a mesék többségében öreg, mint ahogy azt ki is hangsúlyozzák a bevezetésben. Az öregsége szimbolikus a betegsége is, ami miatt az uralkodással járó feladatokat már nehezebben látja el. A királyt az Ego szimbólumaként is értelmezhetjük, és a birodalma a saját élete. Ezt félti az unokái megszületésével.

Királylány

Édesapja elzárja, ami a gyerekekben rossz érzést válthat ki. Az apa bünteti lányát azért, hogy az ő hatalma ne sérüljön meg. A gyerekekben kétségek támadnak, hisz a királylány mindig szép és kedves, de valami rosszat csak tehetett, mert most megbüntetik. Ez önértékelési zavart, szorongást válthat ki, valamint annak a valószínűsége is növekszik, hogy a betegségének tünetei fokozódnak. A világ képét ismerjük meg a sorsából, a világ megromlott, a jószágot lokalizálja, elszigeteli.

Vizi Péter és Vizi Pál

Születésük misztikus, hisz a forrásvíz segítségével fogantak meg, és másnapra már meg is születtek arany hajjal.

Vizi Péter útját folyamatosan látjuk, míg Pál csak az utolsó harmadban jelenik meg újra. Pál a megváltó. Pál – Bál a lélek jobbik része.

Péternek segítői vannak, de ennek ellenére nem okosan viselkedik, hanem meggondolatlanul, gyermekien.

Pál megjelenése magabiztosságot sugároz, tudja, hogy mit akar, és azt is, hogy azt miként fogja megvalósítani. Olyan feladatok megoldására vállalkozik teljes sikerrel, melyből kitűnik, hogy mély önbizalma van, ismeri alapvető életfeladatát. A két testvér jelképezi a gyermeki és a felnőtt énünket. Ez segíti a gyerekeket az eligazításban, és arra való törekvésében, hogy mindenre van megoldás, csak végig kell gondolnia, és megoldást kell keresnie a problémájára, akár felnőttek segítségével is.

Boszorkány

Akár a gonosz mostohát is jelképezhetné, mert negatívan közelíti meg a testvérpárost, próbálja őket kijátszani. A boszorkány megjelenés utalhat arra is, hogy már 7 évesen elhagyták anyjukat, és a korai leválást nehezen dolgozták fel, mert ebben az esetben már nem viselkedhetnek gyermekként, de felnőttként még nem tudnak.

Sárkány

A sárkány a kút vizét zárja el, és a birodalom kiszárad, szomjasak az emberek, ami az érzelmi élet elsoványodásához vezet. Ráadásul, még emberáldozatokat is követel, az egész város gyászban áll. A sárkány a kútba van leereszkedve, egy lenti világban él. Ez jelképezheti, hogy lelkünk mélyére kell tekintenünk.

Fekete szín

A fekete többször is előfordul a mesében, ami a lelkiismeretünket szimbolizálja. Erre utal a sárkányban lévő fekete galamb is, ami az ő lelkiismerete.

Vas és víz

Mindkettő elem erős, kitartó. A vas szilárd elem, de a víz mégis legyőzi, hisz a vízből született fiúk ledöntik a vasfalakat. A víz egyúttal a tisztaság jelképe is, ezért is alkalmas arra, hogy a gyermekben lévő vizet vagy az elfojtásokat „kimossa”. A felsorolt szereplők, anyagok mély benyomást gyakorolnak a gyerekekre, mert a mesét hallgatókban gyakran jelennek meg belső képek. Ezeknek a képeknek a jelentősége nagyon nagy. A gyermek mély lelki életében a képek a segítségével rögzül az információ, mely sajátjává válik.

Ezekhez egy életen keresztül lehet fordulni. Saját példammal ezt alá is tudom támasztani, mert ahogy dolgozatom elején említettem, mély érzések támadtak bennem a mesék olvasásakor.

Felnőtt korban jelentősen növeli az érzelmi intelligenciát, krízishelyzetekben támaszként jelenhetnek meg.

Ezúton szeretném megköszönni, hogy újra átélhettem a mesék adta érzéseket, mert a feladat nélkül nem olvastam volna ismét meséket.

Zborovszky Andrea

A papucsszagató királykisasszonyok (Meseelemzés)

Nehéz, szívet, lelket, szellemet próbára tevő vállalkozás a meséket elemezni, üzenetüket megérteni, azzal az új és felettébb izgalmas nézőponttal, amit az előadások alatt kapunk. Mivel még az idő és tér tengelyekkel nem vagyok teljesen tisztában, megpróbálok a szimbólumok mentén haladni, és az intuíciót használva kibontani az üzenetet. Ez sem egyszerű feladat, hiszen ez a kor amelyben élünk, amelyben felcserélődnek, összekuszálódnak a női és férfi szerepek, ahol a család, mely minden ember legkiválóbb háttérországáa már a társadalom által sem védett, ahol lassan eltűnnek a mesék, a mítoszok, az ember legősibb gyökerei, mert a rohanás szele mindent felemész. A lelkekben pedig egyre nagyobb a kétségbeesés,

eltűnik belőlük az ösbizalom, eltűnik az önismertetre való törekvés, még a saját magára való figyelem is, gondoljunk csak a reklámokra: „nincs idő a fejfájásra”. Pedig a tünetek beszélnek, és aki figyel rájuk, megérti az üzenetüket. A fogászati rendelők tele vannak betegekkel, az ínsorvadás vigyorogva szedi áldozatait, a gyermekeknek egyre rosszabbak a fogaik. Ez az általános tendencia. A kollektív tünetek pedig kollektív problémára utalnak. Persze ráfoghatjuk ezt a helytelen táplálkozásra is, de ez csak az egyik ok. A legfőbb ok az, hogy a szociális alkalmazkodás követelménye nem más mint a: „fojtsd el az agressziódat!” Sajnos a használati utasítás arra nem terjed ki, hogy mit kezdj vele. A reklámok azt nem sulykol-

ják belénk, hogy ha az agresszív személyiségrészt tudatosan integráljuk, ha többé nem szükséges elfojtani az agressziót, ha ennek kezdettől fogva tere van az életünkben, s ebben a térben, ezzel az energiával gyűjthetjük tapasztalatainkat, akkor az integrált agresszió energiaként, vitalitásként áll a teljes személyiség rendelkezésére. A fogak alapzatát a fogíny alkotja, ez az ősbizalomnak és a magabiztosságnak a jelképe, a belső tartást, az önmagunkban nyugvást jelképezi. Ha az íny visszahúzódik, az azt mutatja, hogy ezek a minőségek visszavonulóban vannak bennünk, ami arra vezet, hogy elveszítjük a vitatkozás, a szembeszállás képességét. De sebj, manapság már egy autó árával a szánkban, bátran mosolyogva téveszthetjük meg a világot és magunkat csillogó műfogsorainkkal, baj csak akkor van, ha ezen nem gondolkodunk el, mert akkor jöhet a többi protézis, feltéve, ha már feltalálták.

Ha vissza akarjuk állítani az elveszett harmóniát, és még nem világosodtunk meg, ajánlatos használni a még létező mankóinkat: mesék, mítoszok, álmok, szimbólumok.

Még Shakespeare korában is használatosak voltak ezek a mankók, hiszen ha a Mester az egyik darabjában esetleg így mert fogalmazni: "Csodálom, hogy gyilkos mérget erkölcsi prédikációval akarsz kihajtani, hiszen magad is Saturnus rossz csillaga alatt születél." nem szedték ízekre a kritikusok, mert értették a lényegét.

És ez után a mondat után tényleg pont van, mert a nézőnek nem kellett szájbarágósan elmagyarázni az adott karakter jellemét, mert tudta, mert még tisztában volt azzal, hogy ez mit jelent.

Megérteni az embert, a lélek működését nem mes cél és nagy kihívás. Az emberi lélek valahol mélyen egységre, egészségre vágyik, de túl nagy a szakadék a lélek és a világ között, nagy kihívás a polaritást, az ellentéteket, az időt, mint létezőket megérteni, barátainkká tenni, úgy, hogy bennünk és körülöttünk is kisimuljon végre a világ minden körülménytől függetlenül.

Biztosra veszem, hogyha önmagunkhoz közelebb jutunk, a világ menetén is változtathatunk, van rá lehetőség, és talán úgy szemlélhetjük legjobban ezeket a lehetőségeket, ha őseink szemével vizsgáljuk meg a bátorság, jóság, együttérzés, idő, hála, imádság természetét. Hiszen ők a korok nyelvén azt üzenik nekünk, hogy mindannyian

egyediek vagyunk, dolgunk van, örökségünk van a világban, és mindennekfelett azért vagyunk itt, hogy megtanuljunk jól szeretni.

A mese csak a magyar mesékre jellemző időhíd megteremtésével kezdődik. Minden időjelző a helyén van, az Óperenciás tenger mint özvízkor szak jelölő, a Hármás Üveghegy, mint jégkorszak jelölő és végül a kurta farkú malac az Aranykorba helyez bennünket. Oda, ahol még minden érték a helyén volt. „Az aranykor a béke, a szépség, és a termékenység ideje, a földön megvalósult tényleges realitás. Amikor a szellemi és isteni erők az emberi sorsba, a közösség életébe, a természetbe és az anyagba szabadon és bőséggel áramlottak, mindazt, ami a földön élt átvilágították, megszentelték és teljessé tették. A látható világ természetes módon kiegészült a láthatatlannal. Ez tette az életet létté, ez tette egésszé, teljessé, egységgé. Ez az Aranykor jellege: a lét.”

Egy belső dimenzióba kerülünk, ez lesz az elsődleges valóságunk, az erkölcsi világrend, a szív szava szerinti, amely a legelső világlétező. Aki olvasott már a gyermekének mesét az tudja, mekkora élmény együtt „révülni” a gyermekkel, aki-ben még természetesen jelen van a más tudatállapotra való érzékenység és képesség. Valóban egy burok vesz körbe bennünket, ami csak nagyon durva és nyers impulzus hatására szűnik meg. Ez az Igaz Valósághoz vonzó meseerő a végső igazsághoz vonz, eltűnik a nappali tudat ügyvéd-észjárása, viszont virágba borítja az érzéseket, táplálja az empátiát.

Megjelenik a mesénk hőse a juhászlegény, aki azon kesereg, hogy semmilye sincsen. Mivel a hős sorsa megfeleltethető a napistenek sorsával így azt gondolom, hogy mivel semmilye sincs, a Nap túl van a téli napfordulón, vándorol a Kos felé. A hős kora miatt egy másik alternatívát is mutat, a serdülőkorból a felnőtté válásig komoly utat kell megtennie. A mese történései, kihívásai, lépcsőfokai egy tipikus beavatási program keretében szerveződnek. Megkezdődik az énefejlődés folyamata.

A juhász juhokat őriz, ez az állat a szimbóluma a szelídségnek, ártatlanságnak, áldozatnak, feltételezhetjük, hogy hősünk ezekkel a tulajdonságokkal a történet kezdetén már rendelkezik, hiszen a kutya is hasonlít a gazdájára, talán tükrözi

is néhány jellembeli tulajdonságát.

Hogy „nagy sóhajtozva billeg-ballag a nyáj után” jelzi, hogy hiányállapot lépett fel nála. A bimbózó én kihívásokra, tapasztalatokra érett, és keresné a számára kijelölt utat.

És mivel azt mondják, ha készen áll a tanítvány, megjelenik a Mester, a mesében is így történik. Egyszer csak megjelenik a Segítő vagy Adományozó, aki megfogalmaztatja vele azt, amivel kitölthetné ezt a hiány-állapotot, csak egy bölcs kérdést tesz fel: (amit néha magunknak is fel kéne tennünk) „hát aztán mi kéne?”

„Gondolkozik a legény, vajon mi is kéne neki, s azt találja mondani:

– Megelégedném én, öregapám, egy olyan tarisznyával, amely sosem telik meg, s egy olyan bundával, hogy ha azt magamra kanyarítom, senki meg nem lát.”

Az Adományozó megadja neki amit kér, és csak azt amit kér. (Ez az attitűd a mai „mesterekre” valahogy nem nagyon illik, sok pénzért sok beavatás és gyors megvilágosodás.)

Érdekes, hogy a fiatal nem olyan tarisznyát kér, ami kifogyhatatlanul árasztja rá a bőséget. Ez a fiú nem megúszásra akarja játszani az életét, csak eszközöket, mankókat kíván, és bízik magában annyira, hogy elinduljon az ismeretlen felé, ahol saját maga erejéből boldogulhat. (Ha valaha is milliárdokat nyernék a lottón, soha nem árulnám el a szeretteimnek, főleg a gyerekeimnek nem. Az ember arra tud büszke lenni, amit a saját erejéből épített föl, és nem arra, amit készen kapott. Ezt a lehetőséget senkitől sem szabad elvenni.) A tarisznya az ember szellemi tartalékaira utal, hogy sosem telik meg...Egy színész megszűnik színésznek lenni, ha elhiszi, hogy vannak határai és többé nem feszegeti tovább a mélységeit. De általában az emberre is igaz, ha elhisszük, hogy már azzá váltam, amilyené akartam, végem, mert megdermed az élet, eltűnik az erő, az embert már csak a robotpilóta vezeti tovább az életén.

Nos, kis hősünk elindult a tarisznyával és a bundával – ami analóg lehet a hit palástjával, – és meg sem állt a király városáig. A királynak 12 lánya volt, de csak egyben volt öröme, mert az egyet kivéve éjjélkor mind eltűnt a palotából 6-6 pár papucsal, s csak reggel tértek vissza a rongyos papucsokkal. Hiába faggatták őket, a titok nem derült ki, a lányok elhallgatták az igazságot.

Világmindenségünk törvényei kiemelt, szent számokon nyugszanak: 1-en, 3-mon, 3+4 összegén, a 7-en és 3x4-en, a 12-őn (12 csillagkép, hónap, törzs, tanítvány, lovag). Tehát a 12 a Világmindenséget jelölő szám, a tarotban az önként vállalt próba lapja. 12. állomáson az ember önként vállalja az újrakezdést, az addigi étellel való szakítást. A 12-es éppen fordítottja a 21-nek, ami a végállomás, a beteljesülés és harmónia. A 12 lányból csak egy volt ártatlan, erőteljesen felborult a harmónia, az arányokat helyre kell billenteni, lehet, hogy ez lesz a feladata a hősünknek?

A király kihirdette, hogy annak adja egyik lányát feleségül, aki megoldja a talányt, de a kéroket mind elaltatta éjjélkor az álomszellő. (Itt a 12-es szám egy másik aspektusa is. Az éjjél lezárja a napot, utat nyitva egy másik tudatállapotnak, vagy egy másik valóságnak.)

Az álomszellő, lehet jótékony, de ugyanakkor kártékony is. Gondoljunk csak a boszorkányszél betegséghezó tulajdonságára. A levegőelem, a szél amin keresztül biztosítva van a másik dimenzióba való belépés.

Hősünk jelentkezett a feladatra, a láthatatlan ná tévő bundában virrasztott az alvó lányok szobájában. Éjjélkor besurrant a szobába egy ördögös lélek, felébresztette a lányokat, azok felkapták legszebb ruhájukat, és egy zsákba tették a papucsokat. A juhászlegény felébresztette a legkisebb királykisasszonyt is. A többiek kétségbe estek, hogy most mit csináljanak, és eldöntötték, hogy magukkal viszik őt is. Mézes-mázos szavakkal rávették, hogy menjen velük, nem bánja meg. Az ördögös lélek akkor zsírral megkente a lányok vállát – a fiú is a sajátját – ettől szárnyuk nőtt és kirepültek az ablakon. (Pap Gábor a zsírt a Ő-ba teszi és a zsírossal, a Sziriusszal hozza kapcsolatba.)

Kit ébresztett fel a fiú, talán a lányok lelkiismeretét is hordozó legkisebb, ártatlan lányt? A disznó, a zsír a tudatlanság, érzékiség, sötét indulatok, a testiség, a falánkság szimbólumai. A néphit az ördögi, démonikus erővel hozza kapcsolatba. A repülés a vágyakkal kapcsolatos szimbólum, tehát mondhatjuk, hogy a lányok a vágyak szárnyán repültek ki az éjszakába. A szárnyak a szelek megtestesítői, a túlvilág és a lélekhit fontos jelképe.

Út közben három helyen álltak meg, a rézer-

dőben, az ezüst- és aranyerdőben, ahol réz-ezüst-aranykutakból, réz-ezüst-aranyphóbából vizet ittak, és ahol hősiünk letört egy-egy ágat a fákról, amitől megcsendültek az erdők. A réz csillagminőség, az ezüst holdminőség, az arany napminőség. A kút a föld mélyébe vezet, de vezethet az alvilágba is, nyílás, amely mindenképpen nemiség jelkép. A pohár, kehely ismét utalás a nemiségre, illetve tartalmazhatja az élet és halál vizét is. Az erdő a tudatunk áttekinthetetlen része, és az ösztönöké.

Az aranyerdőn túl egy magas hegy elé repültek, ott az ördögös lélek aranyággal megsuhintott egy sziklát, beléptek a hegy gyomrába. Ott fényesebbnél fényesebb szobákban mentek keresztül, ahol minden színaranyból volt és a 77. szobában 12 úrfi várta a lányokat csillogó-villogó ruhákban. Mézes-mázos szavakkal fogadták őket, majd táncoltak hajnalig, mint a forgószelek. A kakas első hangjára elbúcsúztak és hazarepültek, otthon szépen lefeküdtek, s aludtak, mintha sehol sem jártak volna. Reggel a juhászlegény mindenről beszámolt a királynak, bizonyította a történetet a kicsi királylány is és a tárgyak is, amit a fiú elhozott a tarisznójában. A király feleségül adta a kiskirálylányt a juhászhoz, mellé a fele királyságát, a többi lányt hétágú vastoronyba záratta, így az ördögös lélek többé nem tudta elvinni őket.

A letört ág két helyen is előfordul: letöri a juhászlegény, akkor megszólal az erdő, és használja az ördögös lélek is a barlang feltárására. Az ág az életfa eszméjének kifejezője. Használatos termékenységvarázslásra, ismert a zöld ág alatt való átbújás, amely házasságszertartás, de ősi gonoszúzó szertartások kelléke a nyírfaág, amellyel a szaunázók csapkodják magukat. A mitológia Aeneasa Sybilla parancsára egy aranyágot tör mielőtt a holtak országának útjára lép. Az ág letörése mindig a halálra utal, s ennek tulajdonítható, hogy a gyermekáldást elhárítani kívánó somogyi asszonyok, miért tördelték jártukban a faágakat. Megszólalt az erdő, mert meghalt egy rész az ártatlanságból, és nem tiszta beavatás formájában. A hegy gyomra nem a legmagasabb hely, hiába a sok arany és pompa, csak az alvó embert tudja elvakítani, megteveszteni a káprázat, a talmi csillogás. Az igazi fény ide is be tudna jutni, hiszen megjelenik a 77-es szám. $7+7=14$ a mérték, az arány száma.

A tánc minősége itt nem szakrális jellegű, in-

kább hasonlít egy szexuális előjátékra, nem gyengéd, nem építő, nem szerelmes, hanem olyan, mint a forgószelek, pusztító.

Asklépios kakasa hiába ordítja rekedtre magát, csak időjelző funkciót tud betölteni.

Miről is szól a papucsszaggató királylányok esete? Miután értelmeztük a szimbólumokat, nem olyan nehéz összefoglalni az üzenetét.

Ahogy mai világunkban elvesztettük az alapvető mintáinkat, itt is ez a helyzet kísért. A lányok aktívak, ők mennek a férfiakhoz, a férfiak pedig az igazi papucsok, akik otthonukban várják passzívan az élményeket. A lábbeli akár a továbblépés eszköze is lehetne, de itt csak egyhelyben nyüvik el őket, körbe-körbe toporogva. Sőt a papucs a házi béke szimbóluma is lehetne akár, ha a fiúk hordanák a nadrágot. Hiába szólít fel a kakas az éberségre, sem a lányok, sem a fiúk nem ébrednek fel az érzékek világának csábító bűvköréből. Ezen sem kell csodálkoznunk, jó angol szokáshoz híven, hiszen csak körül kell néznünk a városunkban, hány templom tetején forgolódik hiába szegény pléhkakas, s az emberek többsége azt sem tudja, miért csücsül ez az állat a legmagasabb ponton. Olyan mélységesen mélyre merülünk az anyag káprázatába, hogy már csak nagy katalizmák tudnak kirángatni minket, azok is csak akkor, ha meglehetősen közelről érintenek minket. Meg kell értenünk, nekünk nőknek nem az a feladatunk, hogy a bátorságunkat, erőnket fitogtassuk. Ez szereptévedés és élethazugság. A férfiaknak ismét vállalni kell a felelősséget nem csak önmagukért, hanem a családjukért is. Vállalniuk kell, hogy ők a fej, a nő a nyak.

A király a 11 lányt 7 ágú vastoronyba záratta. A torony a szellemi magaslatok helye, a tanulás, de a gög szimbóluma is. A 7-es a teljesség száma, Isten mindenhatósága nyilvánul meg benne. Tudott valamit az öreg király, hogy olyan ideális helyet készített lányainak, ahol a tudatosság egy magasabb szintjére is léphetnek, ha hajlandóak felébredni. De addig csak testük, érzékeik, szenvedélyeik, vágyaik foglyai, állapotaik uralkodnak rajtuk és nem ők az állapotaikon.

A legkisebb királylány szelíden, türelmesen várt, óvta rejtett értékeit, nem engedett a csábításnak, és méltó társat hozott türelme. A lélekerő győzött a testi vágy felett. Keresem azok társaságát, akik maguk is keresik az Igazságot, de Isten

mentsen azoktól, akik már megtalálták. Már csak az maradt a feladata, hogy érzelmeit mindig nyíltan kifejezze, felvállalja, erre megtanítsa élete

párját is, fenntartsa az otthon harmóniáját, táplálja a tűzhelyben a tüzet, vigyázzon a létezés csírájára és követendő mintául szolgáljon az utódoknak.

Ligeti György

KACOR KIRÁLY – avagy tanítás a világvégéről (Meseelemzés)

Volt egyszer egy szegény özvegyasszony, s annak volt egy macskája. Ez a macska olyan kajtár, olyan falánk volt, hogy minden fazékba, minden lábasba beleütötte az orrát. A szegény asszony megelégedte a macska kajtárságát, s egyszer, mikor a macska a tejeslábast egészen kiürítette, fogta a seprűt, jól megverte, s mondta neki:

– *Kitakarodj a házamból, fel is út, le is út, többet ide be ne tedd a lábadat!*

No, szegény macska mehetett világgá. Elindult nagy búsan, kiment a faluból, bódorgott erre-arra, mindenfelé, aztán egy hídhöz ért, ott leült, s dorombolt magában nagy búsan. Amint ott üldögélt, látja, hogy ott üldögél egy róka is. Szépen odasettenkedik, s elkezd a róka farkával játszani. Megijed a róka, visszafordul, nézi a macskát, nem tudja elgondolni, mi az isten teremtese lehet, ilyen állatot még nem látott. Visszahőköl egy kicsit, de vissza a macska is, mert még ő sem látott rókát világon való életében. Mind a kettő megijedt a másiktól.

No, hanem mégis a róka szólalt meg először. Kérdi a macskától nagy szepegeve:

– *Ki légyen az úr?*

”*Ahá! – gondolja magában a macska. – Úgy látszik, fél tőlem.*”

Mindjárt nekibátorodott, s mondotta is nagy büszkén:

– *Mit, hát te nem ismeresz engem? Tudd meg, hogy én Kacor király vagyok. Nincs az az állat, aki ne félne éntőlem.*

– *Ejnye, ejnye – mondotta a róka –, igazán szégyellem, hogy még a híredet sem hallottam.*

Egyszeribe meghívta nagy tisztelettel Kacor királyt: legyen szerencséje, látogassa meg az ő szegény házánál, lesz tyúkhús, récehús, lúdhús vacsorára, s minden, ami kitelik tőle.

– *Jól van – mondotta Kacor király –, hát elmegyek veled.*

Elmennek a róka házába, de bezzeg a róka sürgött-forgott, felvetette a konyhát, süttött mindenféle pompás pecsenyét, kínálta Kacor királyt:

– *Egyék felséged, egyék, ne éhezzenek, mint otthon.*

Mikor aztán az ebédnek vége volt, ágyat vetett Kacor királynak, puha ágyat, s Kacor király meghagyta, hogy csend legyen a háznál, nehogy valaki megháborítsa az ő nyugodalmában. Kiment a róka a háza elé, ott járt fel s alá, vigyázott, nehogy valaki bemenjen, de még a háza felé se közelítsen.

Egyszer jön arra egy nyúl, s a róka már messziről rákiáltott:

– *Szaladj innét, te szerencsétlen, nem tudod, hogy nálam alszik Kacor király? Ha felébreszted, vége az életednek!*

Hiszen egyéb sem kellett a nyúlnak, uccu neki, szaladt árkon-bokron által, mintha szemét vették volna. Amint szaladt, szembejő vele egy medve, s kérdi:

– *Hát te hova szaladsz, talán bizony a kopók kergetnek?*

– *Jaj, ne is kérdezze, medve bátyámuram! A róka koma háza előtt jöttem el, s azt mondta róka koma, hogy szaladjak, mert Kacor király van nála szálláson, s ha felébresztem, vége az életemnek.*

– *Hm, hm – mondja a medve –, na hallod-e, öcsém, sok országot s világot bejártam, de Kacor királynak még a színét sem láttam, de még a hírért sem hallottam. No, csak azért is meglátogatom róka komát, hadd lám, ki az a Kacor király!*

Elmegy a medve róka komához, s hát, róka koma még mindig ott jár-kelel a háza előtt, s amint meglátja a medvét, kiált neki:

– *Jaj, lelkem medve komám, ne jöjjön erre, mert ha Kacor királyt felébreszti, vége az életének, vége az enyimnek is!*

De bezzeg megijedt a medve is, megfordult, s futott keresztül az erdőn, mintha szemét vették volna, meg sem állott, míg a nyulat utol nem érte.

Hát mire odaért, ott voltak a nyúl körül mindenféle állatok, szárnyasok és szárnyatlanok. A nyúl beszélt nekik Kacor királyról, s az állatok rémülődtek.

– *Jaj, Istenem, mi lesz velünk, ha Kacor király felébred, s elindul az erdőben?!*

Volt ott mindenféle állat: farkas, szarvas, őz, varjú, sas, holló, s mind szörnyen meg voltak ijedve, nem tudták, hogy mit csináljanak. Azt mondta egyszer a nyúl:

– *Mondok én valamit. Álljunk össze, ahányan vagyunk, csináljunk nagy vacsorát, s hívjuk meg Kacor királyt; ha róka komához eljött vacsorára, eljön mihozzánk is.*

– *Biz az jó lesz – mondotta a varjú –, én, ha megbíztok bennem, elmegyek róka komához, s meghívom Kacor király őfelségét.*

Bezzeg hogy megbízták, hogyne bízták volna, hadd menjen a varjú. Elmegy a varjú róka komához, köszön illendőképpen, mondja, hogy mi jóban jár.

– *Jól van – mondja róka koma –, mindjárt bemegyek, megnézem, hogy felébredt-e, s elémondom a kívánságokat.*

Bemegy róka koma, s hát éppen akkor dörzsöli a szemét Kacor király, nagyokat nyújtózkodik, hogy ropog belé a csontja.

– *No, mi hír, barátom? – kérdi Kacor király.*

– *Felséges királyom – mondja róka koma –, itt van egy varjú. Minden rendű és rangbéli állatok küldték ide, hogy meghívják felségedet vacsorára.* Kacor király megpödrte bajuszát, s mondta róka komának:

– *Jól van, mehetsz. Mondd a varjúnak, hogy elmegyek.*

Visszarepül a varjú nagy örömmel a többi állathoz, s jelenti Kacor király üzenetét. Hej, uram teremtőm, egyszeribe nagy tüzet raknak az erdő közepén! A medve hozott ökörhúst, a farkas lóhúst, a sas mindenféle apró madarat; a nyúl felcsapott szakácsnének, forgatta a nyársat, sütötte a drága pecsenyékét; a többiek körülállták a tüzet, úgy várták Kacor király őfelségét.

Aközben Kacor király is nekikészülődött, jó hegyesre kipödrötte a bajuszát, s elindult róka komával a vendégségbe. Elejükbe jött a varjú, s úgy mutatta az utat, de a világ minden kincséért sem mert volna leszállni a földre, hanem repült egyik fa tetejéről a másikra, s úgy károgtat:

– *Erre, erre!*

Egyszer meglátják Kacor királyt, amint jó róka komával. Hát, uram teremtőm, ahány állat ott volt, mindannyinak inába szállt a bátorsága!

– *Jaj, jaj – kiabált a nyúl –, ott jó Kacor király, még felszúr a bajuszára!*

– *Szaladjon, ki merre tud! – kiáltott a medve, s azzal nekiiramodtak, szaladtak, ahányan voltak, annyifelé.*

Hogyha azok a bolond állatok el nem szaladtak volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Meseelemzés

Mint minden magyar népmese, a Kacor Király is könnyen megjegyezhető és továbbadható történet köntösébe ágyazott csillagászati tudást – jövődőlést rejt. Ebben a mesében vagy egy a múltban bekövetkezett elemi csapás elbeszélése történik meg, vagy egy a jövőben – esetleg időszakosan ismétlődő – bekövetkező szerencsétlenség leírása történik. Az első feltételezést alátámasztja a jelenlegi csillagászati tudomány: 4.5 milliárd évvel ezelőtt egy Mars méretű bolygó csapódott a Földnek, melynek következtében a Föld tengelye elgörbült, kialakítva ezzel az ún. precessziós – imbolygó – mozgását. A másik lehetséges magyarázatot a sumer-folyamközi irodalmi alkotások szolgáltatják, mint pl. a Nimrud-táblának nevezett dombormű, amelyen a Nibiru (az asszírok Marduknak neveztek) bolygó földközeli mozgása van megjelenítve. (lásd: az alábbi ábrát)

Ennek értelmében e bolygó 3600 éves időközönként a Teremburán át – amely a Naprendszerünket körülvevő dimenzióbuborék határa, melyben élünk (tudományosan: Oort-felhő) – visszalátogat kisebb-nagyobb földindulást okozva. Ezt a tevékenységét nevezzük „Égszakadás”-nak, mivel valóban e bolygó méreténél fogva átszakítja ezt a burkot, így közeledve a Föld felé.

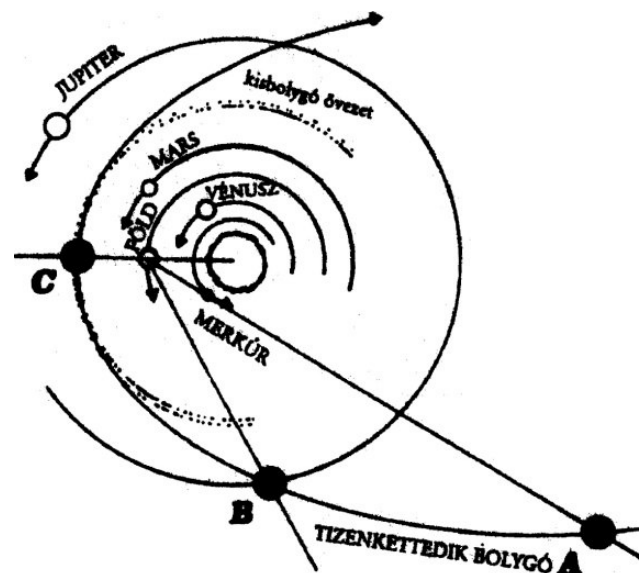

Én ezt a második elgondolást fogadom el és e mesét is ezen tétel bizonyításának tartom. Ennek értelmében a mese közvetlen kezdő mozzanata a macska összetűzésbe kerülése gazdaasszonyával egy kancsó kiöntött tej miatt. Itt könnyedén beazonosíthatjuk a történet szereplőit: Kacor Király egy „nyughatatlan” bolygó („Olyan nyalánk volt, mintha kismacska lett volna, pedig nagy volt”), a gazdaasszony (vagy özvegyasszony) vagy a Nagybaldogasszony, vagy kapcsolatban lehet a Szűz csillagképpel, hiszen minden főszereplő e csillagjegy Holdházának lakója. Az is előfordulhat azonban, hogy csak a Kacor Király által képviselt bolygó pontos származási helyének meghatározásáról van szó (lásd: „...a Szűz-extragalaktikus szuperhalmaz képviselőjének tekinthető” – Pap Gábor: Hazatalálás 235. oldal). A lényeg, hogy a macska kintről – a Naprendszeren kívülről – kerül be a Tejúton át (a tej útján) közvetlen közeliségünkbe: a Kerekerdőbe – naprendszerünkbe.

Ezt bizonyítja az a leírás, hogy a Róka sem látott még macskát, sem a macska Rókát. Ilyen összefüggésben hangzik el az összes állatot elretentő mondat, az „olyan nagy a hatalmam, hogy minden állatot meg tudok regulázni!” Ez pontos leírását adja annak a bolygónak, mely képességgel a sumer hagyomány szerint a Nibiru bír: egy a Jupiterhez hasonló méretű bolygó, mely tagja ugyan a Naprendszernek, de pályája két gyújtóponttal rendelkezik, ezért keringési ideje messze eltér a többi bolygótól: sokkal hosszabb, keringési síkja 30 fokos szöget zár be a többi bolygó keringési síkjával. A káld-sumér pecséthengereken ábrázolásokat találtak e Nibiru mozgásáról. Olyan alapvető csillagászati pontokat neveztek meg, amelyek segítségével a Nibirut azonosítani lehetett. Ebben a három fentebb látható bolygónak, a Marsnak, a Merkúrnak és a Jupiternek kulcsfontosságú szerepe volt. A kutatók szerint egykor éppen ezen – a képen látható – feltételek megvalósulása mellett ütközhetett a Nibiru vagy az egyik holdja a Földdel, amely során egyébként az élet is átkerült bolygónkra. A Nimrud-táblán látható konstelláció érdekessége, hogy ismétlődik. A számítások szerint 2012-ben következik be a következő áthaladás, de ez csak akkor válik biztossá, ha 2009-ben a déli féltéken szabad szemmel is észlelhető lesz a Nibiru.

Kacor Királyt a Róka vezeti be a Kerekerdőbe, te-

hát ő nem lehet más, mint maga a Nap. Ezt alátámasztja a Róka Hold-ház béli helyzete, amely a Nap otthona és benne ereje teljében van (Oroszlán – a nyugati Állatövi beosztás szerint), valamint a mese szövege, mely szerint a Róka táplálja, eltartja Őfelségét. A mese különféle változatai meg egyeznek abban, hogy a Róka mindig csirkehúsrá hívja meg Kacor Királyt, de emellett előfordulnak a tyúk- és lúdhús változatok is. Ez azt jelentheti, hogy a Nap legelőször ezt az ismeretlen bolygót a Halak csillagképbe vezeti (Hold-háza a Kakas, stb., uralkodó bolygója a Jupiter), vagy azt, hogy először a Jupiter bolygó pályáját fogja keresztezni. Erre a káld-sumer hagyatékból példát is talál Zecharia Sitchin, melyet a 12. Bolygó című könyve ábráján közöl is. Tőle veszem át tehát az alábbi ábrát.

A következőkben a (kisnyúlal való találkozásról ejt szót a mesélő, pontosabban szólva arról, hogy hogyan nem találkozott a Kacor Királlyal a Nyúl – illetve az általa képviselt bolygó, ami a Merkúr (a csillagismereti alátámasztás alapja szintén az Állatöv, ahol a Nyúl Hold-házában a Merkúr az uralkodó bolygó). Hasonló történet játszódik le a Medvével – aki szintén e jegynek és Hold-háznak a tagja –, azonban ő is elszalad a találkozás elől és visszatér a Kisnyúlhoz. A Medve kiléte ebben a pillanatban nem biztos. Képviselheti ugyanis a Szűz második Hold-házát is (megjelenítve ez által egy a Merkúrral történő második találkozást), de sokkal valószínűbb, hogy ő a képviselője a Naprendszerben egykoron részt vevő bolygónak – a Tiamatnak –, mely éppen e szóban forgó szerencsétlenség következtében semmisült meg. Ezt az

elméletet alátámasztani látszik a Mars és a Jupiter között elterülő aszteroidaöv, amely ennek az elpusztult Tiamat bolygónak a törmeléke lehet.

Visszatérésekor a Medve a Nyúlnál ott találja a Farkast (Kos jegy béli Hold-ház a Marssal) és a Varjút (Vízöntő béli Hold-ház a Szaturnusszal). Ennél a pontnál is vannak eltérések a különböző változatoknál, ugyanis Illyés Gyula szövegváltozatán kívül az általam talált két másik változat több állattal való találkozót is leír: „farkas, szarvas, őz, varjú, sas, holló”. Abban azonban már ismét meg-egyeznek a változatok, hogy a találkozón részt vevő állatok meghívják Kacor Királyt ebédre. Ha az előbbit fogadjuk el, akkor az ebéd bekövetkezte egy Merkúr - Mars - Szaturnusz együttálláskor-, ha az utóbbit, akkor egy másik: Merkúr - Mars - Szaturnusz - Jupiter együttálláskor következik be, melyek mindegyike a Nap jelenlétében zajlik (ez jelentheti a vele való együttállást is) így komoly idő-meghatározó szerepe van.

Az ebéd a Kerekerdő közepén (a Naprendszerben) történik, ahol a Nyúl ennek megfelelően tüzet is rak (Nap), a megszervezés mikéntje pedig további részletekkel szolgál a találkozás jellegére vonatkozólag: a Nyúl (Merkúr) lesz tehát a szakács, „mert kurta farka van” – mondja a mese, amivel feltehetőleg Naphoz való közelségét és pályája rövidségét kívánja jelezni (lásd: a bolygó magyar nevét: Szaporacsillag). A Medve (szintén Merkúr) hozzá csatlakozik a tűzifával és vadakkal, ahol a tűzifa szintén a Napközelség jelképéül szolgálhat. A Farkas (Mars) az aszalterítésben serénykedik, amely adat ismét az időpont – tehát a Kos jegye – megjelölését szolgálja. Más változat szerint a Medve (Merkúr) ökör (Hold)-húst hoz, a Farkas (Mars) ló (Jupiter)-húst, a Sas (Mars) apró madarat (Jupiter) hoz, ami jelentheti e bolygók egymásra hatását, vagy ismételten az együttállásukat. Mindent összevetve ezen adatok szerint tehát akkor következik (vagy következett) be a világvége, amikor az előző bekezdésben említett bolygók együttállnak (együttálltak) a Kos jegyében.

A lakomára Kacor Királyt a Varjú (Szaturnusz) kíséri, aki ágról-ágra száll, mert fél a Királytól, de ő maga is szemmel tartja a Varjút, hiszen ő is fél tőle. Ezen adatok jelenthetik azt, hogy a bolygó jöttében többször keresztezte a Szaturnusz pályáját – vagy többször megközelítette azt –, azonban

nem történt összeütközés. A találkozás csak a mese végén következik be, amikor a bolygók ehhez együtt állnak. Az esemény leírása a legpontosabb az Illyés Gyula általi közlésben. E szerint a Nyúl úgy megijed, hogy „nekifut a tűznek, megpörköli magát, ettől olyan bátor lesz, hogy fordultában belekap a Farkas képébe, jól végigkarmolja”. Az eddigi gondolatmenetet folytatva tehát a Merkúr, mint a Naphoz legközelebb mozgó égitest a Nibiru közeledésének hatására túl közel kerül a naphoz, amely szabálytalanságból kifolyólag módosul pályája és összeütközik a Marssal. Az ütközés nem végzetes, de kimozdítja pályájáról a Marsot is, hiszen „a Farkas azt hitte, hogy ezt csak a Medve tehette vele, s ezért jól képen teremtette a Medvét”. Ahol értelemszerűen a Mars összeütközik a már korábban említett Tiamattal, amely szintén pályát módosít és összeütközik e bolygóval, amit Nibirunak hívtak a folyamközi népek (a Medve a Kisnyúlnak akarta továbbadni az ütést, de a Kacor királyt találta el, aki épp akkor ért oda). Ezt az elméletet alátámasztani látszik a Mars és a Jupiter között elterülő aszteroidaöv, amely ennek az elpusztult Tiamatnak a törmeléke lehet.

Az utolsó fejezetben pedig megtudhatjuk a természeti csapás következményeit. E szerint: „Mikor látta, hogy a felséges Kacor királyt ütötte meg, úgy megrémült, hogy nyaka közé szedte a lábát. A Kacor király meg attól ijedt meg, hogy így nyakon teremtették. Uzsgyi hát, ő is futóra! Elröppent ijedtében a Varjú is.” Vagyis a Tiamat az ütközés következtében eltávozott a helyszínről, csakúgy, mint a Nibiru, amely mára már szintén nem tagja a Naprendszernek. A Varjú által képviselt Szaturnusz is „elröppen”, ő azonban nem volt szorosan elszennvedője az eseményeknek, hiszen csak a legvégéből vezette a Tiamatot képviselő Rókat Naprendszerbeli útján, ezért így ő továbbra is tagja maradhat a rendszernek.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- Sitchin, Zecharia: A Tizenkettedik a bolygó Édesvíz Kiadó, Budapest, 1996
- Pap Gábor: Hazatalálás. Püski Kiadó, Budapest. 1999.
- Brennan, Herbie Mars, Alexandra Kiadó, 1998.
- Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese (online változat).
- www.mek.iif.hu/porta/szint/human/szepirod/magyar/illyes/77nepm/html/